Број 83 У Новом Саду, у уторак 13. априла 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Штрајк на све стране.

Штрајк железничара као да издише под суровим ударима владе. Влада је ишла тако далеко, да је разорила њихов логор и позатварала им цео одбор.

Ма колико да је важно и потребно успоставити промет, ипак све има границе. Штрајк је борба. У тој борби може да буде погодбе, а може да подлегне једна или друга страна.

Ко непристрасно гледа на ствар, мора доћи до уверења, да је поред мало више вештине и добре воље, могло да дође у овој прилици до поравнања. Но влада је постала раздражена. Она је крива што је дошло до штрајка, што га није умела да предвиди и предупреди. И у другим државама беше на прагу штрајк железничара, али су га владе умеле да предупреде.

Влада није хтела да призна у овој прилици своју кривицу и одступи. Друга влада би лакше удесила ствар. Већ само одступање владе изазвало би примирје. Но кад је већ дошло до борбе, влада је у овом случају требала да се бори другим средствима, јер су железнице државне, а влада заступа државу. Она је онај, који даје рада железничарима у име државе а она — онај у чијим је рукама сила. И зато се требала чувати насиља. Влада није ни до сад у оваким приликама растурила логор оних, који обуставише рад, а још је мање затворила цео одбор. Та ми нисмо читали, да су железничари чинили у свом логору изгреде. Према томе начин, којим се служила влада, мора се најјаче осудити.

Штрајк железничара покренуо је и друге на штрајк. У Дебрецину не раде фабрике, не раде у Митровици, не раде кочијаши у Будимпешти, а социјалисте прете са општим штрајком.

Не треба ту неких особитих дражења. Оно што дражи на штрајк, то је зло стање. То је жеља, да се поправи зарада. Она ће се и поправити, али свакојако не у оној мери, да би могло доћи бар за неко време до мира и задовољства.

Јер не треба изгубити из вида, да су наше прилике ванредне и необично тешке. Није доста само штрајк, па да се поправи надница, није доста ни добра воља. Треба да су и прилике за то.

А какве су код нас прилике у опште? Наша индустрија не може да дигне главу због ђумручке заједнице с Аустријом. Наша земљорадња је још примитивна. Не носи ни једна ни друга оно, што носи у другим државама. Не носи зато, што смо назадни.

У таквим приликама није могуће, да радници наши добију ма и приближно оно, што би им требало за живот. И зато ћемо имати грдних трзавица, а без права успеха

Наше владе требале су се бринути, да држава ојача и да се подигне економски. Рђава државна економија и рђаве државне финансије не могу да подигну земљу материјално. Да су владе оставиле шовинизам на миру, па се бринуле о материјалном напретку земље и удешавале политику према томе, онда би данас друкче стајали. Онај који ради, могао би колико толико боље да живи но данас. Поред силног природног богатства Угарске, ми би требали да далеко боље живимо но они у Аустрији, и имамо веће надница, а обратно је.

Сад се показује сав јад оне политике, коју су водиле наше досадање владе, а коју продужује данашња влада. О чему се бринуле владе код државних железница? Не да створе реда, не да заштите чиновнике од њихових претпостављених, не да створе прилике, да им могну дати бољу плату, а да не рама држава, него се бринуше, како ће да помађари њихова имена и слично.

Ено их! Њихова су имена помађарена. Они неће да говоре са публиком на другом језику осим мађарском, па ма и сами не знали добро мађарски. Ето је постигнуто оно, за чим се тежило, а резултат је — штрајк. И то штрајк, који је изнео на очи Европе сву голотињу нашег државног устава.

Наши су штрајкови опасни, врло опасни. Опасни за то, што није могуће задовољити захтеве радника. И с тога они носе у свом крилу већу опасност но штрајкови у другим земљама. Али ко је томе крив? Ми смо већ додирнули то питање.

Поред свега тога овај штрајк требао би да научи владу памети. Требао би да свима отвори очи и покаже досадање мане, погрешке и отворену пропаст, која зија пред нами. Крајње је време, ако није може бити и доцне, да се баце на страну све досадање шовинистичке лудорије, које су нас много штетиле а не донеше никаква добра, те да се почне политика, која ће да задовољи народе и у народносном погледу и да их поведе благостању.

Иначе — ући ћемо у ћор-сокак из кога неће бити излаза. Ми нећемо моћи да напредујемо као друге државе, а метежи и покори неће створити сами по себи ништа.

И јер видимо све то, и познајемо плиткост наших политичара, хвата нас грча од онога што се спремани што ће да наступи. Сила није стално задржала ни један покрет и ко год се ослонио на њу, сваки се преварио.

Штрајк железничара.

„Енергичне мере“ против штрајка.

У петак у вече закључила је влада, да употреби све могуће мере против оних железничара који обуставише рад.

Прво је изашла владарева заповест, којом се позивају сви железничари, резервисте, у војску, а да служе код железнице. Ово су железничари слушали донде као претњу, али нису веровали. И та вест их је јако сневеселила, јер најмање четвртина, а неки веле и трећина железничара потпадају под резерву и морали би служити под војном дисциплином уз војничку плату и рану.

У суботу ујутру је железничка управа почела да прима чиновнике и раднике, који су јој се јављали, и то је још више сневеселило железничаре. Увидели су, да је сад решење врло тешко. Но то није било све.

Апшење једнога железничара.

У суботу по подне посели су жандари, пешаци и коњаници штрајкачки логор, који је ван вароши у једној гостионици. А искупиле се уједно све главешине полиције, заједно са главним капетаном Рудњијем.

Главни капетан тражио је Јована Шарлајија, железничког чиновника, који је један од главних вођа штрајка. Шарлаји је био још са некима преко пута од штрајкачког логора, у једној омањој гостионици. Тамо му је пришао наткапетан и рекао му је, да га затвара у име закона.

— Ако смем питати зашто? питао је Шарлаји блед али миран.

— Због дражења и увреде Величанства. Јутрос сте говорили забрањеним начином против краљеве заповести.

И надкапетан је предао Шарлаја нижим чиновницима.

Штрајкачки логор растурен.

После овог је полиција упутила све железничаре, који су били у близини логора, у логор у башту гостионице. Велики капетан Руднаји, стао је на узвишено место и рекао је у главноме ово:

Ја, велики капетан престолнице, разрешавам овим ваш штрајкачки логор, због оних нереда, који су се догодили. Баш мало час био сам приморан, да затворим вашег вођу Шарлајија због дражења и увреде Величанства.

Они железничари који су резервисте, добиће сад одмах позив да ступе у војску и служе код железнице. Опомињем их, да строго изврше заповест, јер ће иначе доћи пред војни суд. Један по један нека приступа и легитимира се. Ко буде пуштен нека се мирно разилази јер ће сваки изгред бити кажњен. Ви сте погазили вашу заклетву и обуставили рад, али полиција није погазила своју заклетву и она ће извршити своју дужност.

Мртва тишина владаше док је главни капетан ово говорио. У осталом, чим су дошли жандари знало се шта ће бити и вође штрајка опомињали су и преклињали железничаре, да буду мирни и не наруше ничим ред.

Позив у војску.

Један но један железничар прилазили су за тим столу да се легитимирају. Свачије име би записано и ко је још војник резервиста, било код заједничке војске, било код домобранаца, сваки је био упућен другом столу, где је од војничке власти добио позив да сутра ујутру ступи у војску и пријави се у касарну.

Било је свега 1922 железничара на окупу. Од ових су 486 још у резерви и добили су позиве. Међу овима има 71 влаковођа.

Даљи преговори.

Одбор 13-орице, који руководи штрајком решио је још на оном месту, да се не разрешава но води и даље преговоре. Његов посао беше сад јако отежан, јер је разбијена телесна заједница, а где тога нема, хоће лакше да клоне и душевна заједница.

Одбор је водио о томе рачуна и саветовао се са послаником Важоњијем, који је посредовао између њих и владе. Решили су, да умоле све опозиционе странке, да им обећају, да ће њихове жеље у сабору помагати свим силама. А да те жеље поднесу и министру Хијеронимију, и добију од њега обећање, да ће се и он по могућству свим силама заузети за те жеље. Те су жеље биле сад ове:

1. Да нико не буде кажњен отпустом ни премештајем због ове обуставе рада.

2. Да се испуни меморандум железничара од 1901. и 1904. године у погледу плате.

3. Да се створи нов службени ред.

4. Да се дозволи општа, земаљска организација железничара.

5. Да се повиси дневница железничких радника.

Поједине опозиционе странке пристале су да помажу те жеље, осим друге тачке. Нарочито је Кошутова странка изјавила, да што се тиче плате, гледаће да се плата поправи, али при одређивању тога морају се узети у рачун и новчане прилике државе, не само захтеви железничара.

Ноћу је био посланик Важоњи код министра Хијеронимија. Саопштио је становиште железничара, који моле министра, да им обећа, да ће их помагати у њиховим жељама и моле га да их прими.

Министар Хијероними изјавио је, да је сад доцне. Железничари су требали да

пристану за времена. Сад је железничка дирекција узела у службу многе чиновнике и подчиновнике. Она те не може избацити. А и иначе треба вође овог покрета да се већ сад казне. Он депутацију железничара не може примити сад, него нека отпочну безусловно рад, онда ће их примити и учинити за њих све што се може.

Расуло код железничара.

После овог одговора министра трговине, наступило је прилично расуло код железничара. Многе стотине железничара јављају се да опет служе и то не само у Будимпешти но и у унутрашњости. Многи су се јавили, који разуму ту струку, а без места су.

И краљева је заповест измењена у толико, што они, који су позвани да служе као резервисте, ако се поново закуну, и изјаве, да хоће да служе даље, остају на својим местима и служе као цивили.

И ако су многи железничари попустили, већина је била у недељу још чврста. Они се позивају на то, да влада не може са резервистама, са железничком региментом и са новим чиновницима да успостави промет, те мора попустити. Позивају се, да већ сад немају угљена и да би фабрике брзо морале обуставити рад, ако се саобраћај не успостави на стару меру. Осим тога се позивају на јавно мнење, које не жели да се ова ствар реши на штету железничара, него жели, да се реши погодбом.

Штрајк у Митровици.

У свима митровачким фабрикама букнуо је штрајк. О узроцима томе добијамо ове редове:

У Митровици има до 12 великих индустријалних подузећа. Две фабрике за вађење танина и метила, свилара, две стругаре (Säge werk), два велика парна млина, две велике пиваре, фабрика чарапа велика столарска фабрика за покућства и грађевину, неколико цигљана и касапница за живину и прерађивање живине за извоз. Осим тога има врло много лађарских радника и иначе сиротиње, која се преко зиме збије у „варош«, да презими, па да се на пролеће опет врене — трбувом за крувом!

У јужној Угарској су земље »комасиране«. Пашњаци подељени, ко је нешто имао (од малих поседника) продао је, скупио новце, дошао у Срем и настанио се, купио земље па живи. Сиротиња се полакомила, попродавала, новац потрошила — па у фабрику.

Од пољских радова, најбоље се плаћала жетва и вршидба. Читави каравани радника долазили су у Срем на сигурну зараду; Шваба и Мађар су долазили као »бироши и ристари«. Данас долазе — али, долазе да траже зараде у фабрици и мајдану!

Од пољских радова за сиротињу још је једино остала надница код вршаће машине и кукуружња берба: Машина данас оре, сеје, копа, жање, руководи, круни кукуруз; парним мотором се терају чак и ветрењаче и тријери... Више је земље данас обрађено и више се хране извезе него пре, али није више она подела и све је већа разлика између оних који »имају« и између оних, који »немају«.

Па шта чека таког једног јадника, кад је отишао у фабрику?

Себе је издао на милост и немилост фабриканту. По цео дан и целу ноћ ради, и у врелим одајама танинске фабрике, и у одајама код врелих казана; на цичи и зими, у води, врши најтеже послове, за неколико година не ваља више ни себи ни своме, (па ни држави за војника), фабрикант рачуна да ће на његово место добити другога.

Поред фабрика су удешене »кантине«, и те кантине нису зато, да радник има где да се разоноди, или да се за време одмора склони, он ту не чује лепе речи, нема он ту — као немачки или француски радник — библиотеке. Он ту треба да се задржи, да се веже за фабрику, јер ако би му ко понудио бољу награду, да не може отићи. Он је везан, а ако хоће да оде — он мора најпре одрадити! И ту лежи цело тежиште тога зла: он не мора одрадити, али се мора исплатити!

Уређено је и »осигурање за случај озледе и смрти«, али фабрике исплаћују обично тек кад се тужи.

Постоји закон за осигурање у болести и постоји т. зв. »окружна благајна.« Ту би морали бити осигурани сви радници, а требало би да су осигуране и слушкиње, кочијаши, шегрти итд. Та окружна благајна има три чиновника, лекара, послужитеља, плаћа стан, а ко хоће тај се осигура, ко неће не тера га нико. И та је окружна благајна дуговала (пре једно четири године) преко хиљаду форината окружној болници!

Поједине фабрике имају своје лекаре и у сопственој режији имају своју болничку благајну. Једна од њих (по приближном рачуну) нанела је »окружној благајни« у току година до десет хиљада форината штете, јер она својим раденицима на исплати задржава принос, плаћа два лекара и лекове, али — новац је у њезиним рукама и она се њиме служи. Тога новца има више »за случај болести« него што износи недељна плата свију радника. Уз то кад се још дода, да фабрика сваком раднику задржи код исплате, а једва трећину тог новца изда, и то тек накнадно, лако се може просудити и проценити колика је велика хасна фабрици и са те стране!

Лекара има та фабрика, двојицу. Плаћа их по 200 фор. годишње — наравно, (накнадно), уз то још плаћа 50 фор. годишње (накнадно) једном болничком слузи за превијање рана. Плати до 2—300 стотине форината апотеку (наравно у натраг). Али, плати још нешто.

По закону мора фабрика (која има у својој руци болничку благајну) платити свом раднику лек, лекара, лекарију и половину надница и то чак и у случају болести у току од 6 месеци, ако лежи код куће. Ако је у болници, она плати болницу. Ако је озлеђен, »осигурање« му плати оштету (по 100 фор, ако му машина одсече прст, и то само ако је занатлија, обичан радник добије мање), ако умре, услед озледе плати »осигурање« до 500 фор, ако се ко јави.

Али ако је болесни радник ожењен и има деце, а на пр. мора лежати у болници?

Онда фабрика плати болницу (70 новчића дневно), ту ухасни од његове, уплате, јер лечење код куће кошта више, а ону половину, што би он иначе добивао кад би лежао код куће и са 40 новч. хранио жену и децу, то фабрика задржи себи.

У случају на пример ако избије шарлах. Онда болесник неће у болницу, јер неда његова породица — неће она имати шта јести. Од лекара се не може тражити да му иде на ноге сваки дан (треба платити кола, јер радници не станују на пијаци), не може да га пусти јер губи и оних 40 новч. а фабрикант — он је »закону удовољио«!

Али има и од тога страшног — још страшније.

Пре једно четири године донет је ноћу из Лађарка радник Палко М. Радио је годинама у фабрици танина. Товарећи буре једно на кола, добио је хернију (брух) с обе стране. Болнички лекар га је одмах оперисао (он је уједно и фабрички), али је морао умолити за помоћ још три своја пријатеља. Та три човека су одмах дошла, радили с вољом, помогли свом пријатељу у послу и болесном човеку — из фабрике нико није рекао ни хвала ни Бог да прости, и ако се та операција по ценовнику може рачунати до 200 форината!

Или узмимо овај случај:

Преко десет година је требало да се »власт« сети, да је танинска фабрика на варошком земљишту и да одмакне малту варошку иза фабрике. Радници већином живе у Лађарку, а фабрика је имала све олакшице, које јој варош може да да. Варош пак имала је незгоде с фабриком, због отпуштања прљаве воде у Саву. Тек на тужбу Српске Митровице, некако се томе стало на пут, али се ствар решавала чак и дипломатским путем.

Село Лађарак није од танинске фабрике више удаљено од 15 минута. И добар део сиротиње из те фабрике живи у Лађарку.

Наравно, да је ту (као и по другим фабрикама) најмањи део Срба радника; ту има Мађара, Русина, Немаца, Шокаца, Пољака, Талијана. И ти који живе у Лађарку, а имају деце — шаљу их у школу у Лађарку. Поред четири учитељске снаге, нарасла је услед тога потреба за још две, а католички жупник из Митровице, већ се нашао и буни их да ишту те две »учитељске силе« да буду — католици. Уз то се још придружиле и оне Швабе што су тамо насељене! Ето, и та незгода. Или; хтели су ти људи — а и право је што се боре — да држе краве на лађарачком пашњаку. Лађарци нису дали и дошло је до гужве, а да им је фабрика повисила плату, свега тога не би било.

Или: Дошао неко из Галиције и живио невенчан на пр. с неком Мађарицом у Новом Саду. Родило се дете и дорасло. Дошао венчао се у Митровици са женом из Руме. Треба да га болница прими, он је без посла (истерао га фабрикант) Све су му исправде у реду, болест (на пр. тифус), болница га не може да прими, јер — нема надлежности!!!

Али најгоре пролазе они, који раде у свилари.

Семе се разда народу, веру се месецима жене и девојке по дудовима и кидају лист, донесу чауре и предаду управитељу. Обично »нема(!)« чаура прве класе; и тако се не плати ни оно одело што се подере око тог рада, а камоли рад.

У самој фабрици девојке раде месецима за 40 новчића дневно, а у живинској касапници раде по 15 сах. на дан — за 40 новч. Ту и деца купе перје по 20 новч. дневно, али то подузеће чак, кад радник не ради један сат (ако нема тај дан посла), одбија од наднице!

И то су узроци буни и штрајку, то су разлози што свет неће више да буде предан на милост и немилост!

И сад ће бити боље. Наравно. Рад стоји, али ће се одржати — принцип!

У Митровици има комуна на школа. Има до 700 деце. »Хрватски Браник« пише да су то Хрвати и да је Митровица Хрватска. Кад се узме да у Митровици има радника до 2000 да је од тога једва 500 Срба, те међу децом комуналне школе до 500 несрпске, радничке, а остало митровачке (шваписке, шокачке и чиновничке), онда се јасно види, како стоји са Хрватством у Митровици, и од каквих се елемената дељу и тешу ти новопечени Хрвати!

Она војска што је подолазила да мири, није била нужна: требало је платити људима пристојно и поштено, а не исплаћивати им надницу маркама, које не могу нигде употребити него у фабричкој кантини, па би све било много друкчије и боље! Ратни трошак имаће опет да плати Митровица, а прави кривци извући ће се и сада, као и до сада.

Љутица.

Руско-јапански рат.

Прилично сигурно може се рећи, да је најмоћнији савезник Русије у овом рату веран својем пријатељу, а то је време. Много је дана, више недеља, па скоро и три месеца протекло од првог мучког напада јапанског на Порт-Артур, и за све то време, управо до данашњег дана, Јапанци нису готови с преносом и усредсређењем своје војске, и још ће доста времена протећи, док буду спремни и кадри, да поведу борбу одлучнијим током.

Последњих дана стизали су врло многи извештаји, како су Јапанци час овде и час онде искрцали своју војску, непрестано су виђани јапански превозни бродови у групи и од 100 бродова, па ипак ти бродови још нису нигде искрцали војнике. Бар сигурне вести о том нису стигле, и ни једна од оних многих приватних вести, није још до сад потврђена. Ти су бродови имали да искрцају другу па и трећу јапанску војску.

Да размотримо само оно, што је утврђено и истинито. Зна се, да се прва јапанска војска под генералом Курокијем, која броји до 50.000 војника, већ од неколико недеља налази у северној Кореји и допрла је до Јала. Где се налази друга и трећа јапанска војска, то се не зна, као што се не зна и то, дал' се већ обе налазе на оним превозним бродовима, који још шетају по мору. Пре две три недеље непрестано се говорило, како су јапански превозни бродови упловили у ушће реке Јала и да ће искрцати војску с тих бродова у Јонгамфу. Од једном се после о тој војсци није чуло ништа, док пре недељу дана не искрсоше вести, да су јапански превозни бродови отпловили у залив Лиаотонга. И та вест није потврђена, само је са руске стране јављено толико, да су Јапанци у заливу Лиаотонга и у корејанском заливу код Такушана мерили

дубину воде. Код Такушана су чак виђени и јапански превозни бродови но где су се они зауставили и да ли су пристали где, то је тешко рећи. Но све би то била празна нагађања, сигурно је међу тим до сад само то, **да све до ономад ни један јапански војник није искрцан ни у јужној Манџурији, ни у близини код Порт-Артура, ни код Ниучванга.** Могуће је пак, да ће Јапанци већ данас а сутра почети искрцавати своју војску, но сва досадања искуства у овом рату сведоче, да јапанско искрцавање иде врло тешко и врло споро. И судећи по томе, мора се претпоставити, да ће доста дана, па и две-три и више недеља проћи, док Јапанци ту своју војску усредсреде и построје за борбу, с тога нико и не верује у оне јапанске вести, да ће одлучнија борба отпочети за недељу дана, т. ј. почетком римског маја. Имамо ли даље у виду, да ће Руси избегавати још за сад одлучну борбу, али да ће покушати, колико-год могу да спречавају искрцавање, усредсређивање и продирање јапанско, онда је јасно, да ће још доста времена проћи до одлучних сукоба. Незаборавимо ли извештај Куропаткинов, да је време стално врло зло и да су путеви управо непроходни, не заборавимо ли даље, да тек јула и августа настаје у тамошњим крајевима права провала облака и непрестани пљускови, који спречавају сваку војну акцију, онда је јасно, да време, тај верни савезник Русије, чини своје, јер маја и јуна неће Јапанци моћи Бог зна шта учинити. Посвећени веле — да су само септембар и октобар згодни за војне операције у тамошњим крајевима, дотле ће пак, Куропаткин увелико имати војске, колико му треба и свега, што му је потребно.

За извесно се не зна ни то, колико је данас руске војске на бојишту. Посвећенији држе као сигурно, да је данас између Карбина, Ниучванга и Јале усредсређено 240—300 хиљада руских војника. Ако је ово истина, онда то значи, да ће за кратко време Куропаткин имати под својом командом 400 хиљада војника, јер како вести тврде, сибирска железница ради најтачније и сваког дана стижу најмање 4000 нових руских војника на бојиште.

Последња два три дана искрсоше вести о томе, како Енглеска хоће да посредује у корист мира и како је та замисао у Русији радо прихваћена. Но ти су гласови потпуно неистинити. Руски лист „Свјет“ примећује на те неистините вести ово: — **„Русија се никад није послужила ничијом помоћу, и ако је другима помагала. Русија не тражи никакву помоћ, ничије посредовање. Само је реч руског цара од значаја. У једном брзојаву на адмирала Алексејева обележио је цар нашу борбу са Јапаном овако: Овај ће рат имати коначно да утврди премоћ руску на обалама Тихог Океана. И да би се овај смер постигао неопходно је потребно, да се Јапан потпуно победи, да се примора да се коначно покори и да му се одузме за читав низ година воља на дрске војне пустоловине. Ако не будемо тако урадили, изгубићемо на истоку сваки углед па и онда кад победимо. Данашњи рат да се свести на ово питање: Чији ће бити Тихи Океан, руски или јапански? Да се то подели или у том постигне какав споразум то је немогуће. Посредовање туђе било би штетно по углед и част Русије, оно је дакле немогуће“.**

Најновије вести са бојишта су ово:

Судар на Јалу.

У Лондон је стигла из Сеула вест, да се код реке Јале води велика битка, чије појединости не могу да се јаве због стратегијских обзира. — Но ова вест треба прво да се потврди. Са овим у вези стигла је вест да су Јапанци на Јалу претрпели велик пораз. — Ово се може све односити на сукоб појединих већих одељења.

Званичан извештај.

Алексејев је у четвртак послао цару Николи овај брзојав: Многим извиђајима утврђено је, да Јапанци код Вицуа прикупљају јаку снагу, од прилике једну дивизију. Кореанско становништво уклоњено је из Вицуа. Стижу вести, да се тамо доносе и товари, који су налик на понтоне. Преко од острва Мабине наше извиднице убиле су два јапанска војника, од којих један официр. На десном боку наше уходе извеле су дрске извађаје на левој обали Јала, и утврдили су, да се јужно од реке Помануа налази само мали број непријатељски, но да Јапанци раде тамо, на градњи чамаца. Донде је отишло једно одељење наше извиднице, које се састојало и 2 официра и 32 војника. Но они су смотрени и у насталој борби по том погинула су наша 4 стрелца, штабни капетан Смајжиља и 11 војника рањени су тешко, а лајтнант Пушкин и 4 војника лако. Под окриљем два топа, прешла је наша извидница на ову страну реке.

Један енглески извештај.

Извештач „Дели Меља“ јавља свом листу у Лондон из Карбина, како су Руси врло задовољни са радом сибирске железнице. Сваког дана стижу 7 возова са 4000 војника. Журно се ради на једној споредној прузи, која ће водити из главног логора Лиаојанга на Јалу. Ова ће пруга за дан два бити већ готова. У реци Сунгари нема више леда, те ће моћи по њој лађе да плове између Карбина и Кабаровска. Тунгузи покушавају до душе да шкоде железници, али не могу да почине већа квара, јер је козачка стража врло јака.

Прсла мина.

Алексејев је јавио у Петроград, да је једна мина прсла, кад су паробродни чамци ове смештали и да су том приликом погинули лајтнант Вел и 27 матроза. У некојим петроградским круговима сумњају у овај извештај Алексејев и веле, да су Вел и 27 матроза добили били заповест да истраже и униште јапанске мине, те да су том приликом ударили на једну такву мину и страдали.

Куропаткин и Кина.

Куропаткина је у Лиаојангу поздравио тамошњи кинески управник. Куропаткин му је преко тумача одговорио, да кинеско становништво неће имати повода да се каје, ако буде слушало наредбе руске војне власти, у противном случају пак, осетиће моћ руске власти.

Адмирал Скридлов.

Како из Петрограда јављају Скридлов је данас у понедељак отпутовао у Севастопољ а за тим ће одмах на бојиште. У Порт-Артуру ће се задржанати само толико, да изда потребне наредбе, за тим ће отпутовати у Владивосток, јер је језгро руске флоте у Владивостоку. — Ова приватна вест врло је неразумљива, јер се до сад увек тврдило, да се у Владивостоку налазе само 4 убојне руске крстарице.

Расположење у Јапану.

Из Токија јављају: Напредна странка, која има у сабору једну трећину посланика, а која је у опозицији према кабинету Качуре, одржала је збор. Гроф Окума је у своме говору истакао, како се јапански народ мора спремити на то, да прими посредовање једне европске силе и осим тога на јако појачање пореза и прореза. Нагласио је, како ће бити потребно, да се после рата склопи зајам од најмање 500 милијуна јена (1 јен је 5 круна). Вођа јапанских напредњака Масамсолски је истакао, да ни једна сила неће трпети премоћ јапанску у источној Азији и да ће многе од њих прибећи сваковрсним средствима да се уплив Јапанаца сузбије.

Политички преглед.

Не могу да се погоде. У суботу је под председништвом владаревим отпочела заједничка министарска седница, којој присуствују и заједнички и незаједнички министри. Министри не могу никако да се погоде. Војна управа тражи до 50 милиона на војне цели, а влиде дају 30 милиона. Угарска би по квоти имала да даде нешто преко 10 милиона, а од ње траже преко 17 милиона. Још се не зна до каквих ће резултата довести ова заједничка седница под председништаом владаравим.

Угарски штрајк у аустријском сабору. У седници аустријског сабора од суботе, поново је било говора о штрајку угарских железничара. Пале су две интерпелације, једна у име великонемаца од Тајнића и другова, друга од Еленбогна и другова. Обе ове нападају што се заједничка војска употребљује при угарским државним железницама, јер је то незаконито и коси се са основним државним законима. Нападају што хоће, како се поговара, чак и аустријске железничаре да употребе у службу угарских државних железница. Еленбоген истиче како је нечувен поступак, да се војска употребљује за стране сврхе и да се војном пресијом хоће приватна воља да убије. Аустрија није дужна да даје своје људе и новац, да се другој држави помогне у таквом питању. Обе интерпелације траже од војног министра да се војска не употребљује и не увлачи у питање штрајка, да се она не изашиље у службу стране установе и да се незаконита наређења у том правцу повуку. У истом правцу интерпелишу Шумахер и другови. — Са највећим интересовањем очекују одговор војног министра.

Вести из места и са стране.

Привремени распоред железничких возова.

И ако се свим силама настоји, да се железничарски штрајк отклони ипак ће требати времена, да се успостави, промет. Колико је до сада пошло за руком да се успостави, то је све још врло слабо, нарочито пати још трговина.

Путнички саобраћај успостављен је на пругама: Будимпешта (источна станица) — Суботица; Суботица — Земун — Београд.

Будимпешта (источна станица) — Солнок; Будимпешта (источна станица) — Мишколц и Мишколц Кашава, али возови се крећу у врло малом броју, тек толико колико је најнужније. Са источне железнице (у Будимпешти) пуштају се путнички возови за Суботицу: у 7 сах. 15 мин. ујутро и 3 сах. 57 мин. после подне.

Будимпешта са Земуном има ову свезу: из Суботице полази воз у 5 сах. 30 мин. ујутро, стиже у Земун у 10 сах. 56 мин. (у Београд 11 сах 31 мин.), други воз полази из Суботице у 1 сах. 22 мин., стиже у Земун у 6 сах. 43. мин. у Београд у 7 сах. 17 мин.

Према Пешти иде овако: Од Београда креће у 7 сах. 55 мин. у јутро (из Земуна 8 сах. 37 мин.) и стиже у Суботицу у 1 сах. 21. мин. а креће се и један воз (кога до сада није било) из Земуна, полази у 1 сах. 3 мин., после подне и стиже у Суботицу у 8 сах. 28. мин. у вече.

На прузи Будимпешта (западна станица) — Оршава, (Колико се може предвидети) ићиће за сад само до Сегедина, и то овако:

Будимпешта — Сегедин (са западне станице) у 8. сах. 15 мин. пре подне, стиже у Сегедин у 11 сах. 40 мин; брзи воз, из Будимпеште креће се још један за Сегедин у 8 сах. 30 минута и стиже у Сегедин у 1 сах. 47. мин. — Из Сегедина се враћа у 1 сах. 14 минута а стиже на западну станицу у Будимпешту у 7 сах. 10 мин. у вече (путн. воз). У 4 сах и 20 мин. полази из Сегедина брзи воз и стиже у Пешту у 7 сати 40 минута у вече.

Из Сегедина за Темишвар (Јозефштат), креће се брзи воз у 11 сах. 46 мин. и стиже у Темишвар у 1 сах. 48 мин. (у подне), и у 2 сах и 9 мин. после подне, стиже у 5 сах. 31. мин. у Темишвар. Из Темишвара полази у 9 с. 30 мин. и стиже у Сегедин у 12 сах. 40 мин. (путнички воз), а у 1 сах. 53 мин. полази из Теми-

швара и стиже у Сегедин у 4 сах. 5 мин. брзи воз.

Из Темишвара за Оршаву (односно за Верчерову) полази (из Јозефштата) у 7 сах 34 мин. у јутро и стиже у Оршаву у 1 сах. 34 мин. (после подне), у Верчерову 2 с 39 мин. Полази други из Темишвара у 2 сах 10 мин. и стиже у Оршаву у 8 сах 28 мин. (путнички воз). На траг се креће из Оршаве у 6 сах. 55 мин. ујутро и стиже у Темишвар (Јозефштат) у 1 сах. 12 мин., а тако исто креће се у 12 сат. 50 мин. у подне из Верчерове за Темишвар (од Оршаве 1 сах. 50 мин. после подне) и стиже у Темишвар у 9 сах. 43 мин. у вече (путнички воз).

Како је на новосадској станици.

У суботу у вече око 9 сати изашла је војска и посела станицу и магазине. Мало после тога дошао је воз из Будимпеште, на којем је било много пионира и војног жељезничарског особља. Одмах су распоређени у групе и посели су зграде. Тај воз донео је грдну пошту овамо. Наши поштарски чиновници радили су целу ноћ на сређењу њену, јер је ту била и цариградска и малоазијска пошта, па чак и писма из горње Угарске. Војска из наших гарнизона непрестано је на станици под заповедништвом једног оберлајтнанта. У 4 сата после подне стигао је у своје редовно време поштански воз. Путника је на њему било врло мало, ал за то један вагон пионира. Од ових је 12 момака остало у Новом Саду. Међу њима су 4 влаковође и 4 ложача, они треба, као што се вели да успоставе саобраћај на споредним пругама. Воз је ушао у станицу врло полако, из даљине још одбијали су се од сунчане светлости голи бајонети утврђени на пушкама двојице жандара, који су били на машини, осим њих био је тамо један железнички инжињер, један влаковођа и један ложач. И ако наше железничко особље ради, на станици пазе на ред војници. Тај воз донео је вест, да ће сутра дан, у понедељак бити успостављен нормалан ред и како официри рекоше, цивили ће опет преузети промет и саобраћај на жељезницама. Ово као да ће се тешко испунити. За наше жељезничко особље вели се да је само привремено преузело рад, пошто су прекинути преговори у Будимпешти опет настављени. Ако сутра у понедељак не буде питање повољно решено, и добију абер да обуставе рад они ће то и учинити. Одмах за тим стигао је и други ванредни воз. Он је имао два три вагона за путнике, у којима је било 6—7 особа, и доста теретних вагона. Тај ванредни воз иде за Суботицу и вуче све натоварене вагоне, који су услед штрајка заустављени на разним станицама. Са пештанским возом стигла су и два војна телеграфска чиновника, они имају да предузму телеграф. Занимљиво је, да су војни влаковође већином Чеси. Кад је у суботу у вече стигао први војни воз и влаковођа искочио, некоји су му одмах притрчали и управили на њега мађарским језиком разна питања. Он им је одговорио немачки, у српском преводу ово: Не говорите ми тим језиком не разумем га. Говорите немачки ил' чешки. — Међу жељезничким особљем и ако ради велико је нерасположење.

Нов ред.

У Осеку ће ових дана, како јављају тамошње новине, изаћи кућевни ред и пропис за слуге и слушкиње, по коме ће од сада бити забрањено слушкињама да иду ноћу, да примају стране особе на ноћиште, а такође ће бити забрањено давати слушкињама кључ од капије и куће у руке.

Разлика у плати железничара.

Позната је ствар да су угарски железничари рђаво наплаћени. Да не спомињемо како је у другим државама изнећемо само разлику плате између угарских и аустријских железничара. Плата угарских чиновника и под чиновника чији број износи 17.978 износи годишње 37.36 милиона круна Просечно на једног чиновника долази по том 2068 круна годишње. Просечан приход аустријског чиновника износио је у 1902. год. 2687 круна, дакле пуних 30 постотака више. — 22.874 угарских жељезничара нижег особља вуку годишње 21 мил. 489 хиљада круна, просечно долази на једног 939 круна, док у Аустрији њихова годишња плата износи 1178 круна. Но није само у овоме велика разлика већ и у томе, што код угарских железничара далеко више се узима за пензију и за случај болести но код аустријских и да их много има баш од мањих чиновника, којима после свију одбитака једва да остаје 25—30 фор. којим треба да исхране себе и своју породицу.

„Буна“ у Радимни.

У питомом српском банатском селу Радимни, дошло је како некоји листови јављају до немира, те су тамо сад и војска и жандари, суд води истрагу а више њих је ухапшено. Узрок свему томе је, како веле то, што је власт хтела на силу, против воље сељака, да један део тамошње земље зашуми. Огорчени сељаци отерали су раденике а и сама жандармерија, повукла се испред њихова огорчења. Војска је изишла и под њеном заштитом ради се на зашумљивању. Радимна ће бити усрећена и тиме, што ће сад дуже време већи број жандара остати у њој, како се вели све до год се увруја духови не стишају. Наравно да ће и судски многи кажњени бити.

Брзојави „Застави“.

Стигли 11. и 12. априла.

Штрајк железничара.

Будимпешта, (11. априла). Угарска влада је одбила изјаву железничара, да они хоће да отпочну рад под оним условима, на које је влада раније пристала Са свију страна долазе вести, да железничари ступају опет у службу без икаквих услова. На источној железници јавила се 263 послужитеља и 100 влаковођа. Саобраћај је већ данас скоро нормалан (?? ур. „Заст“.) Сад почињу радити и поједини теретни возови. Саобраћај ће за неколико дана сасвим ући у ред. За 48 сати ће возови свију категорија ићи већ на све стране.

По подне биле су вође опозиционих странака код министра Хијеронимија. Он је изјавио, да према данашњим приликама не може да се обвеже ни у погледу плате, ни у погледу амнестије. Жееелезничари су требали раније да попусте.

Посланик гроф Тодор Бађањи осудио је том приликом владу, на што му је рекао министар, да је он, Бађањи, крив што су се тако држали железничари.

Посланици Вишонтаји и Важоњи изјавили су, да су чулл од управе социјалистичке странке, да социјалисте хоће да прокламују у целој земљи општи штрајк, како би тиме помогли штрајку железничара.

За вечерас је сазвана заједничка конференција свију опозиционих странака, као и заједничка конференција кошутове странке.

Из унутрашњости, па и из оних краљева, који припадају Кошутовцима, стижу стотине брзојава у којима моле владу да најстрожије поступи према железничарима који обуставише рад.

Будимпешта, 11. априла у 8 сати 30 минута у вече.) Полиција је наредила, да се ухапси цео одбор железничара, који руководи штрајком — због дражења. Одбор је ухапшен у 4 сата по подне у демократском клубу. Шеф полиције Руднаји руководио је лично ту ствар. Полиција је дошла у клуб, где је шеф детектива Кречањи, изјавио председнику клуба (посланику Важоњију). Важоњи је протестовао, да се предузме апшење у приватном клубу, али је попустио. Три члана комитета, који су били присутни, одмах су ухапшени и на колима одведени у полицију. — Многи свет који се искупио био пред демократским клубом, живо је протестовао. Полиција је за тим разгонила свет са улице, и том је приликом неколицину ухапсила. Посланик Золтан Л е н ђ е л, који је интервенисао у једном случају. ухапшен је такође и одведен на полицију и ако се исказао да је посланик. Тамо се и сад налази. Посланик (пучке странке) Зборији, пошао је у полицију са једним ухапшеним, да га заступа, но полиција га је одстранила. Он је протестовао, но изјавио је, да се покорава сили.

Будимпешта, (послан у 11 сати у вече). Посланик Золтан Ленђел пуштен је од полиције на слободну ногу, чим се легитимирао. Полиција је ухапсила још два члана штрајкачког одбора. Полиција је тражила оне друге у управи социјалистичке странке, ал тамо не нађе никога. Железничари су саставили други одбор, али имена тога другог одбора нису позната. Али ако тај одбор буде и даље дражио раднике, полиција ће покушати да пронађе имена одборника и ухапсиће их. При демонстрацији код демократског клуба било је и 60 железничара. Полиција их је позвала, да се они одмах уклоне, или да ступе у службу. Они су изјавили, да хоће у службу. За тим су одмах одведени на западну железничку станицу и отпочели су одмах службу.

6000 кочијаша који возе теретна кола закључили су да сутра ујутру отпочну штрајк.

Кошутова странка закључила је на синоћњој конференцији, да нападне владу у сабору, јер је при мало добре воље могао да се успостави мир. У овој ствари говориће у име странке посланик Олај.

Заједничка конференција посланика није била, јер до довече нису могли искупити посланике.

Штрајк у Митровици.

Митровица (од нарочитог извештача.) Радници танинске фабрике се побунили престали радити и кренули према вароши, где су уз пут побунили раднике најпре на једној па на другој стругари (Säge werk.) Одатле кренуше у масама „новој пивари“ (где је уједно и парни млин.) Кад им се придружише и ови, сви скупа одоше Месаровићевом парном млину, а одатле Гамиршековој пивари Један индустријалац им је нудио да привремено подигне надницу на три круне дневно, док се ствар не уреди. Нису пристали. И радници на лађама (што товаре жито и дрва) придружили су им се, а такође и опанчари. Сви траже боље зараде. Међу кочијашима и слушкињама и цигљарима се осећа јако врење, траже повишицу плате, јер је живот поскупио. Искана војничка помоћ из Варадина. (Војска је отишла и то најпре две па онда једна компанија. Пошто је прекинут саобраћај, одвезена је војска у Митровицу колима. Пр. Ур. „З.“)

Изненадно затварање саборске сесије.

Будимпешта. Председник прочита краљевски указ, по коме се заседање сабора закључује (Опште изненађење! И на десници су очекивали само одгоду седница. На левици иронични смеј). Угрон хоће да говори, председник неда, јер не може бити. Кад је састављен и прочитан записник, говори Угрон да је краљев указ незаконит, јер нема термин друге сесије. Ленђел говори о свом јучерашњем апшењу. Председник му узима реч. (Велика ларма). Идућа седница ће бити, кад краљ сазове ново заседање. (Ако га сазове. Ур. „Заст“.

Т р г о в и н а.

Вашар рогате марве.

На данашњем вашару рогате марве беше дотерано свега 5342 комада, од којих беше 4664 угојених волова и 678 комада бикова и крава.

Трговина је била лабава.

Швајцарски прима —	78—88	кр.
„ средњи —	66—76	„
Мађарски прима —	68—76	„
„ средњи —	62—68	„
Лошији — — — —	54—60	„
Бикови — — — —	56—72	„

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са **ликером »Година«**, од апотекара **Рафаеле & Г. Година** у Трсту. **(Raffaele & G. Godina — Triest).** Цена једној флаши **2 круне.** Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за **7 кр. 20 пот.** за готов новац унапред или уз поузеће **(Nachnahme).**

24 56—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од **В. Н. Немировића-Данченка.**
С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (112)

— Скривио сам... уморио сам се... проговори он тијано.

— Ништа зато, ништа... Мило ми је што вас видим Ви сте бег?

— Не. Ја сам ага.

— Све једно, племић сте. Ми вам сви дугујемо... Бризгалов пише о вама као о сину. Знам ја пуковника. Не поклања тај узалуд никоме своје срце. Да немам пред собом извјештај о вашим јуначким дјелима, већ би вас то довољно препоручивало. Одликовани сте за јунаштво ваше за вријеме опсаде, са сва четири знака војничког ордена. Одмах ће их овамо донијети и сама књегиња придјенуће вам их на груди. Први већ имате, што сте сретно однијели поруку у Дрбент, а остала три за одликовање и храброст у бојевима са Шамилом на Самуру. Ви сте најхрабрији међу храбрима. Срећан сам, што има у горама таквих витезова, или како ви велите џигита. Честитам вам на таквом одликовању. Господар император извољео вас именовати за часника. Служите му вјерно и истински, настојте да оправдате ту милост његову према вама, као и према свима његовим поданицима!

Намјесник говорио је све ово тијано, али тако, да је глас његов што долажаше из грудих, обувео сво биће Амедово. Кнез не скидаше свог оштрог поглега с његових очију.

— Мило ми је, што се показасте баш такав, каквим сам желио да будете. Пред вама је сад отворен широк пут одликовањи, чинова, достојанства. Али не заборавите: први свој корак дугујете Кавказу, те треба да останете његовим вјерним сином Ја требам такве, какви сте ви! Увјерен сам, да ћу наћи у вама способног и оданог службеника.

— Кнеже.. Мој живот... душа... све.. што имам овдје... и Амед се дотаче руком срца и чела — све узми! Бићу сретан ако умрем за тебе.

Воронцов се благо осмијехну.

— Дијете! Боље је да живиш и да ми служиш! Умријети, пријатељу, није мудрост. Сви ћемо умријети у своје вријеме.

И он још нježније притиште раме Адово.

— Буди искрен према мени као према оцу! Требаш ли још што год?

— Ја... ја...

Нешто му покуља према грлу и сијевну у очима.

— Јест. Потребна ми је велика милост.

— Већ си је унапријед заслужио.

— Обећао сам Нини, и Иси сам обећао.

— Нина, то је јели кћи Бризгаловљева?

Амедово се лице сво зацрвенило. Воронцов погледа на књегињу и осмијехну се још милостивије.

— Но... куражније... Ишао си на Шамила, борио се са кнезом Хатхуа, извршио хиљаде јуначких дјела, а мене се бојиш!

— Хоћу... да сам једне вјере с њом... Ја... ја...

— Хоћеш да будеш хришћанин?

Воронцов се наже и брзо га пољуби у чело.

— Јест... хоћу.. Обећао сам.

— Мило ми је, од срца ми је мило.. Али запамти, ја никог не нагоним.. Руска власт подједнако штити сваку вјеру.

— Ја сам слободан.. Обећао сам.. И још нешто... Желио бих.. да ми ваша свјетост буде...

— Кум?

— Да.

— Него, не.. Имаћеш ти, пријатељу, кума куд и камо важнијег и већег од мене. А књегиња неће ти одрећи да ти у заступању кума буде кумом..

Амед се саже и пољуби је у руку.

— Одмори се сутра, а прексутра одлазиш цару у Петроград.

Млади Елисујац чисто посрну. Као да се у бајци оживотворили сви његови снови.

— Ја.. к цару.. ја, прости брђан! Страшно!

— Не бој се. И онде ће те примити. До одласка мој си гост. Одређена је за тебе соба у мом дворцу. Изволи к мени на доручак и на ручак. Збиља, причаћеш нам о тој беспримјерној опсади. Капетан, — показа он на ађутанта, — одвешће те куд треба. Ако будеш писао Бризгалову, јави му, да ћу му сам главе доћи на љето у госте.

Сретни и збуњени Амед пође несигурно у друге собе и путем гледаше у њега у чуду и за завишћу десетак важних и сјајних часника и чиновника, што их позва кнез тог дана на вечеру.

(Наставиће се.)

Књижевна вест.

Изишла је из штампе књига:

ХОЋЕМО ЛИ У СОЦИЈАЛИСТЕ?

од
Јаше Томића.

(Прештампано из „Заставе“.)

Књига је 3 штампана табака, броширана. Цена 10 потура. Рабат 20%. Ко пошље готов новац добија 100 комада за 6 круна, (6 потура комад) Поштарину плаћају поручиоци. Новац и поруџбине нека се шаљу **Кости Лери** у Н Сад.

ЈЕДАН СПАХИЈА ПИШЕ:

Господину
ФРАНЦУ ВИЛХЕЛМУ,
апотекару, ц. и крал. лиферанту, Најкирхен
Б. Ујварош.

Умољавам Вас, да кретом поште пошаљете 2 пакета Вашег Вилхелмовог антиартристичког антиреуматичког теја за чишћење крви. Пошаљите тај тој у Дебрецину г. Гаври Сатмарију куће и земље поседнику у Дебрецин бр. 1664. Ја сам болеснику тој препоручио, јер сам са тим тејом многе већ излечио. Молим Вас дакле, да кретом поште тражени тој за чишћење крви уз мађарско упутство са поузећем пошаљете, али што могуће пре. Горенаведени болесник требаће истог теја више, јер сам му препоручио, да тој најмање два месеца употребљује. Слободан сам поново на горњу адресу упозорити и молим за што скорије одашиљање уз поузеће.

С високопоштовањем
510 36—120 **Фрања пл. Ложкаји,**
спахија.

Један пакет стаје 2 круне одавде, 1 пошт. коли са 15 пакета стаје 24 круне.

Добија се свуда у апотекама.

ПОМОДНО МАНУФАКТУРНА РАДЊА
Д. Ђукановића и Комп.
Београд

потребује три старија и два млађа помоћника. Исти морају бити добри продавци и вешти аранжери излога.

Понуде нека шаљу само она г. г. која су у бољим радњама сервирали, иначе друге понуде неће ју се ни у обзир узимати. 329 4—4

Потребујем за моју **помодну мануфактурну радњу**, једног вредног и самосталног продавца.

Исти мора бити Србин, и овдашњу пијацу скроз познавати.

Само онај који се способан осећа за ову радњу нека упути понуду на

фирму
Морица Офнера,
Нови Сад.
348 3—3

П. Н. 343 4—4

Услед преоправке нашег млина продајемо

1 CORNWALL-ПАРНИ КАЗАН

са 40 квадр. метара површине за ложење и 7 атмосф. напона (Spannung) у добром стању даље велику количину цилиндера за млевење, машине за чишћење гриза и коперај-штаубере.

Ове машине могу се најдуже још 14 дана видети како раде, те стога се учтиво позивају рефлектанти да изволе доћи ради увиђаја.

Са високопоштовањем
Новосадски парни млин „Софија“.

Требам

2 шегрта и 2 девојчице за штампарију
Ђорђе Ивковић,
власник штампарије
840 3—3 у Новом Саду.

2 ПОМОЋНИКА

манифактурне и галантеријске бранже, који су вешти аранжирању излога, нека се понуде гврдци **Д. В. Крауза у Земуну**. Понуди треба фотографију прикључити. 334 3—3

Виноградарима
и
пољопривредницима
нудимо од
Багрема цепане тачке за винограде.
Багрема дирекс за ограде.
Багрема мотке за мељ.
НУДИМО КОЛАРИМА
Багремових спица.
Багремових округлих дрва и од
Багрема сирово израђених делова за коларску израду.

Све по најумеренијим ценама. Ту се продају и сваковрсна дрва.

Wolf & Trostler
Нови Сад.
Канцеларија: Дунавска улица број 7.
155 19— Дрвара: Поред јерменске долме.

Новац „многи“ Новац

може сваки без нарочитог знања месечно до **1000** круна поштено и без трошка заслуживати. — Пошаљите одма своју адресу под **Ug. 180.** на Annoncen Abtheilung des **„MERKUR“, Mannheim** (Baden) Postfach 351. 1022 47—50

18— 325

По високој др. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом
чиста алкаличко-муриатичка
Апатовачка киселица
није само најбоље и најздравије
столно пиће
је и најкориснија и најгласовитија
лековита вода
која је од првих лијечничких ауторитета препоручена и дјелује ненадкриљиво код болести желудца, плућа, грчљана, разних катара, астме, мјехура, каменца, хемероида (златне жиле, натеклих и зрнатих јетара, жсаравице и разних женских болести. 162 16—100

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“
Загреб, Илица број 17.

Добива се у свим лекарнама, трговинама миродија, ресторацијама и гостионама.

АПОТЕКА
КОД „ЦАРА ДУШАНА“
Дра ЈОВАНА ЂУРИЋА
у БЕОГРАДУ

потребује НЕДИПЛОМИРАНОГ ПОМОЋНИКА, који поред српског влада и немачким језиком. За ближа извешћа треба се одмах обратити горњој апотеци у Београду.

345 2—3

БРАЋА РАБШТЕРН
НОВИ САД
148 20—

ПЕЦИВО ШЉИВОВИЦЕ И КОМОВИЦЕ.

Фабрика шестоструке сирћетне есенције.

ЗЛАТНУ ВРЕДНОСТ роичких киселака „Tempelquelle“ и „Styriaquele“ као дијетична и лековита вода документира се најсјајније са књижицом „Vergleichende grahische Darstellung per Roitscher und Karlsbade Quellen“, коју разашиље фирма

Jos. Hoffman,
217 6—7 Budapest, Báthor-utcza 7.

На жељу бесплатно, а ко то тражи нека се позове на овај лист.

На сваком листу водени знак.

Одликовано златном медалом у Бечу, 1902.

Прави египатски папирни омотци за пигаретле (Hülsen) јесте

IDA

а које су свуда познате за најбоље за здравље посве нешкодљиве

923 51—80

Чистији и економ спорт!

Добија се у главним и специјал. трафикама.

Одликовано 1900.

Др. ОТО
Племен. од Трикоција

Одликовано 1900.

(призвађа се из мирисавих биљака) греје и јача тело, унапређује апетит и варење. Добија се оригиналним бутељама у скоро свима шпецеријским деликатесним трговинама и дрогеријама.

Kraft-Bitter-Liqueur.

Главно стовариште за Аустро-Угарску: L. Stein & Robitschek, WIEN, III., Dianagasse 6.

Одликовано 1900.

Добија се:

код г. Драгутина Ненадовића, Нови Сад
код г. Јосифа Кулунџића, Земун
код г. М. Петковића, Инђија
код г. Велимира Радака, Митровица
код г. Босковица и Гутмана, Осек.

5—8 244

ЗАШТО СЕ ПАТИТЕ?

кад имате сигурног лека за све и ма каквих заразних рана, ма исте од куд потекле, а да се избегне увек тешко и опасно оперирање — употребом једино права апотекара **A. Thierry-a**

CENTIFOLIA-МАШЋУ.

Trade Mark. Registriert. Schutzengel-Apotheke des A. THIERRy in Pregrada.

Ово средство, које садржи у себи изврсну снагу за извлачење при најтежим и застарелим ранама од којих пати човечанство, досад је показало најлепшег успеха при употреби. Ова маст лечи ране и умањује болове а прави се из црвене руже „**rosa centifolia**“, која садржи у себи чудновато природну и лековитост у вези са другим приповнатим лековитим деловима.

Ова се маст употребљује код: рђавих грудних болести породиља, против тврдоће груди у дојиље, против ротлауфа, против немања млека, код свију старих овледа, отворених ногу и костију, код рана од удара, убода, пуцања и пригњечења; при уклањању страних материја, као стакла, трна, сачме, песка итд. код свију знојења, карбункла, израштаја, па и рака; против глиста, при гнојењу ноктију, код рањавих ногу од многог хода, кад се опече ма којом приликом, код промрзлости чланака, кад болесници од многог лежања израњаве, отока врата, зујање ушију, кад се деца разраке итд. итд.

Ова маст што старија, то изврснија дејствује!

Препоручује се, да свака породица има залихе овог јединог средства за предохрану. — Мање од две тегле не разашиље се. Разашиљање бива једино поузећем или кад се унапред новац пошље. Коштају заједно са поштарином, товарним листом, паковањем 2 тегле 3 К.

Опомињем, да се не купује подражавања без дејства и молим тачно, да се пази, да на свакој тегли буде горња заштитна марка и фирмом: „**Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada**“ урезана. Свака тегла мора бити увијена са упутством за употребу, а иста такођер мора имати заштитну исту марку.

Једино место за набављање:

Schutzengel-Apotheke des A. Tierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austrija

Где нема стовариште, нека се управо мени јави и адресира: **An die Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn, Austria.** 1049 28—

!ОСОБИТА СРЕЋА КОД ТЕРЕКА!
недостижима

је срећа, која нашој главној колектури наклоњена. Већ више од 15 милиона круна добитка за кратко време смо нашим поштов. муштеријама исплатили; само за последње време

250 4—8

највећи добитак и то:
велику премију од 605.000 круна на бр. 57.080

као и добитке од	100.000 К	на бр. 74366	као и добитке од	80.000 К	на бр. 83061
„ „ „	100.000 „	„ „ 52528	„ „ „	70.000 „	„ „ 81171
„ „ „	100.000 „	„ „ 94780	„ „ „	70.000 „	„ „ 5498
„ „ „	90.000 „	„ „ 109780	„ „ „	60.000 „	„ „ 51613
„ „ „	90.000 „	„ „ 83610	„ „ „	60.000 „	„ „ 76347
„ „ „	90.000 „	„ „ 92787	„ „ „	50.000 „	„ „ 4036

и осим ти још многи други велики добитци.

С тога препоручујемо, да се суделује у овој класној лутрији, која даје највеће добитке у читавом свету. — У идућој 14. угарској класној лутрији опет ће од

110.000 лозова 55.000

са новчаним добитцима бити вучени, а укупно ће се за неки 5 месеци извући лозови са добитцима од

14 Millionen 459.000 Kronen

in ca. 5 Monaten verloost.

Der grösste Gewinn beträgt im glücklichsten Falle:

1,000.000 Kronen.

Speciell 1 Prämie mit **600.000**, 1 Gewinn à **400.000**, 1 à **200.000**, 2 à **100.000**, 1 à **90.000**, 2 à **80.000**, 1 à **70.000**, 2 à **60.000**, 1 à **50.000**, 1 à **40.000**, 5 à **30.000**, 3 à **25.000**, 8 à **20.000**, 8 à **15.000**, 36 à **10.000**, und noch viele andere; zusammen **55.000** Gewinne und Prämie im Betrage von **Kronen 14,459.000.**

По углављеном плану уплата за оригинални лоз I. класе износи:

За 1/8 ориг. лоза ф —·75 или К 1·50; за 1/4 ориг. лоза ф 1·50 или 3 К
„ 1/2 „ „ „ 3·— „ „ 6·— „ 1/1 „ „ „ 6·— „ 12 К

и разашиљу се са поузећем (Nachnahme) или кад се новац у напред пошаље. Званични план бадава. Поручбине на оригиналне лозове молимо да се најдаље до

24. априла о. г.

са пуним поверењем на нас шаљу

A. TÖRÖK & Co.

Највећа трговина Угарске са класном лутријом.

BUDAPEST.

Одељење класне лутрије наше главне колекције:

Centrale: Theresienring 46. | a. I. Filiale: Weitznerring 4 a,
II. Filiale: Museumring 11 | a. III. Filiale: Elisabethring 54 a.

Порука, коју треба одсећи. Herren A. TÖRÖK & Co., Hauptkollecteure, Budapest.

Молим за пошиљку ..... оригиналне срећке I. класне кр. угар. повл. класне лутрије са званичним планом извлачења.

Свота од ..... Кр. { треба се уз поузеће подићи / следи са поштанском упутницом } Што се не жели, молимо да се превуче.

Тачна адреса
.....
.....
.....

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.